

ПУ-ТУ

УКРАЇНОЛ
№ 1623
МУЗЕЙ-АРХІВ

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ

№ 10
11 травня 1947 р.

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

ВЕЛИКИЙ МАЗЕПИНЕЦЬ —	
В. Юнаківський	Стор. 3
СВІТ ЗА ТИЖДЕНЬ	5
ЩО ДУМАЄ ФРАНЦІЯ —	
Джон Л. Бравн	6
УСПЕНСЬКА КАТЕДРА КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОЇ ЛАВРИ — О. П.	7
ДО ПОЗБАВЛЕНИХ ПРАВ ДІ!	7
ІРМА — Д-ий	8
СЛАВА УКРАЇНІ!	8
ВІД КИЄВА ДО ІНДО-КИТАЮ —	
М. Кравчук	9
НА МОГИЛІ ГЕТЬМАНА — В-ий	10
ГРОМАДСЬКА ДУМКА В АМЕРИЦІ — А. Р.	11
ПРАВИТЕЛІ РОСІЇ	12
ПОСЕЛЕНЕЦЬ КАЛЕДОНІЇ — А. Р.	13
СІМ ВЕСЕЛИХ ШВАБІВ — А. Г.	14
ВІК ВИДАТНИХ ЛЮДЕЙ — Голуб	14
УСМІШКИ. ЗАБАВИ	15

На обкладинці — РУЇНИ УСПЕНСЬКОЇ КАТЕДРИ КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОЇ ЛАВРИ

*

«Пу-Гу» виходить щотижня.

Ціна окремого числа 3 н.м.

Передплата — 12 н.м. місячно, на 3 м-ці — 36 н.м. Гроші висилати поштовими переказами на адресу видавництва.

Видавець і головний редактор —

ВОЛ. ЧАРНЕЦЬКИЙ.

*

Адреса редакції та видавництва:

Augsburg, Bismarckstraße 13/II
Verlag „Pu-Hu“.

*

Published under D. P. Publications

License US-E-4,

OMGB. Information Control Division.

*

Druck: H. Mühlberger, Augsburg. — 5. 47.

ВИЙШОВ ДРУКОМ ЖУРНАЛ

»ЗАГРАВА« Ч. 4

Журнал містить поезії, новелі, статті:

Т. Осмачки	Д. Сарбера
Ю. Клена	Р. Коннелла
М. Орест	О. Лятуринської
В. Газенклевера	Д. Чижевського
Г. Шевчука та інші.	

ПРОДАЖ У ВСІХ КОЛЬПОРТЕРІВ «ПУ-ГУ»

До наших кольпортерів

Адміністрація просить пп. кольпортерів негайно повернути усі непродані примірники журналу, а зокрема ч.ч. 4, 5—6 та 7.

Адміністрація «Пу-Гу»

1-го травня дотеперішній шеф Констеб'юлері генерал-майор Ернест Гармон передав свою посаду наступникові генерал-майорові Вісерсові А. Буресу. Генерал ЛЮЧНОС Д. КЛЕЙ відзначає генерал-майора ЕРНЕСТА ГАРМОНА. (Фото Д. Б.)

Свято квітів «Ганаматурі» відбувається в Японії в квітні на честь засновника будизму Готамаса. Школярі проходять святочною процесією вулицями Токіо. Вони одигнені в традиційні японські убрання, на головах мають прикрашені квітами корони. (Фото Д. Б.)

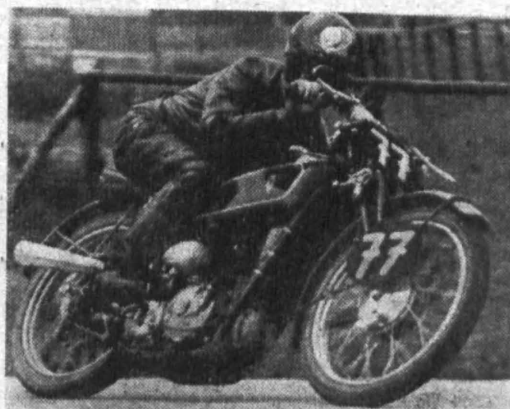
Грецька королівська родина відбула весілля 34-річної сестри короля Павла, принцеси КАТЕРИНИ з майором РІЧАРДОМ БРАНДГАЙМОМ. На фото стоять: боярин майор Діксон СКОТТ, майор Річард БРАНДГАЙМ і грецький король ПАВЛО. Сидять: грецька королева, принцеса КАТАРИНА, мати короля ГЕЛЕНА. (Фото Д. Б.)

Пані Елінор Рузвельт удочерила французьку дитину — сироту Христину Бертоль, що її батьки загинули у визвольній боротьбі. Дитина одержала перший пакунок з текстильними виробами, що вислала з Америки названа мати. (Фото Д. Б.)

Кардинал ТІССЕРАН прибув з Риму до Нью-Йорку. На фото кардинал СПЕЛМАН після меси (праворуч) залишає зі своїм гостем кардиналом Тіссераном (ліворуч) церкву святого Патрика в Нью-Йорку. (Фото А. Р.)

ГЕРМАН ГАБЛЕНЦ, німецький мотоцикліст, запрошений на цьогорічні британські змагання на острові Мен. Габленц під час одного з попередніх змагань. (Фото Д. Б.)

УСПЕНСЬКА КАТЕДРА КІЄВО-ПЕЧЕРСЬКОЇ ЛАВРИ (зі східньої сторони) ДО ЗРУЙНОВАННЯ

Великий МАЗЕПИНЕЦЬ

Одно з перших місць серед найвизначніших державних діячів українського народу, борців за визволення України з московської неволі, за її самостійність і незалежність, безперечно, належить гетьманові Пилипу Орликові, небуденному дипломатові й політикови.

Пилип Орлик був найближчим і найулюбленішим споборником Івана Мазепи, його наступником і продовжувачем визвольної української політики на еміграції. Понад 30 років після смерті великого гетьмана його наступник невтомно провадив у політичних центрах Європи визвольну акцію, входячи з цією метою в зв'язки з урядами Швеції, Франції, Німеччини, Туреччини.

Дивовижне, небуденне було життя й діяльність Пилипа Орлика. Предки його походили зі стародавнього шляхетського роду, що в XV ст. переселився до Литви. Тут 1672 року прийшов на світ майбутній дипломат. Ще замолоду доля закинула його на Україну. Йй віддав він усе своє життя. Освіту дістав в ушавленій академії в Києві, що її заснував відомий український учений і митрополит

Петро Могила. Тут він набув широкої освіти, ґрунтовного знання кількох чужих мов. Усе життя Орлика було, власне, «академією», бо розуміючи вагу освіти, він до самої смерті багато студював і працював у галузі філософії, дипломатії, теології.

Після академії бачимо Орлика в генеральній військовій канцелярії гетьманського уряду. Людина глибокої наукової й політичної ерудиції, блискучого дипломатичного таланту, він відразу звернув на себе увагу гетьмана. Незабаром гетьман призначив Орлика на високе становище генерального писаря.

Трагічну добу переживала тоді Україна, договором в Андрусові поділена між Польщею й Московщиною. Цар Петро несамотиво нищив Україну, щоб назавжди впрягти її до московського воза, щоб ніколи не відродилася небезпечна для московського імперіалізму незалежна українська держава. З наказу царя мусіли козацькі полки щороку ходити в далекі походи, туди, куди їх посилав Петро проливати кров «не за Україну, а за її ката». Козаків і вільних українських селян щоразу більше викорис-

товувано на тяжких каналних роботах на півночі. Москалі чинили на Україні кривди й насильства. Цар нищив автономний державний лад України, запроваджуючи натомість московські порядки. Між різними верствами українського суспільства загарбники спритно сіяли розбрат і ворожнечу. На Україні наростало загальне невдоволення Москвою.

Ідеалом Івана Мазепи була вільна незалежна українська держава по обох сторонах Дніпра. Своєї мети гетьман домагався обережними заходами, бо в Москві пильно стежили за кожним кроком Мазепи. Зливою йшли до царя доноси, що Мазепа хоче «зрадити».

Тим часом зовнішня ситуація складалася сприятливо для здійснення мазепиних планів. Розпочата Петром у союзі з Польщею й Данією невдала війна проти Швеції давала неповторну нагоду для визволення України. Шведський король Карло XII, погромивши під Нарвою московське військо, а пізніше й Польщу, переніс війну в межі Московщини. «Старшина, — пише М. Грушевський, — наполягала, щоб Мазепа послав до Карла

порозумітися з ним щодо дальшої боротьби з Москвою спільними силами. Нарешті, Мазепа за спільною радою розпочав зносини з Карлом. За укладеним договором «Україна обох сторін Дніпра з військом Запорозьким має бути завжди вільною від всякого чужого панування. Швеція та союзні їй держави не претендують на владу над Україною і Військом Запорозьким, не мислять брати з неї будь-яких податків або доходів. Не мають забирати собі або займати своїми залозами українські фортеці, які були б зброєю або трактатами здобуті від Москви. Мають свято зберігати цілість кордонів, непорушність вольностей, законів і привілеїв, щоб Україна вічними часами вільно користувалася з своїх прав і вольностей без усякого ущербу».

Мазепиним намірам не судилося здійснитись. Карло XII передчасно, коли гетьман не закінчив готуватися до протимосковського повстання, в літі 1708 року повернув на Україну.

Під Полтавою Карло й Мазепа зазнали поразки і мусіли перейти за Дністер, на тодішню турецьку територію. За гетьманом і кошовим Костем Гордієнком рушило на чужину все Запорозьке військо. Частина козацької старшини не перекинулася на сторону переможця, не зрадила свого провідника. Серед тих, що пішли з гетьманом на еміграцію, були: генеральний писар Пилип Орлик, небіж Мазепи Андрій Войнаровський, військовий обозний Іван Ломиковський, генеральний суддя Дмитро Горленко, генеральний бунчужний Федір Мирович та інші.

На еміграції в Бендерах, 22. серпня 1709 року помер Іван Мазепа. Після його смерті Запорозьке військо обрало на гетьмана мазепинця Пилипа Орлика. Гетьманську булаву він перебрав у скрутну годину. Московський уряд усіма заходами намагався розкласти морально й політично мазепинців, вимагаючи їх видачі, загрожуючи вбивствами. У такій безнадійній ситуації Пилип Орлик не втрачає віри в справедливість української справи, про-

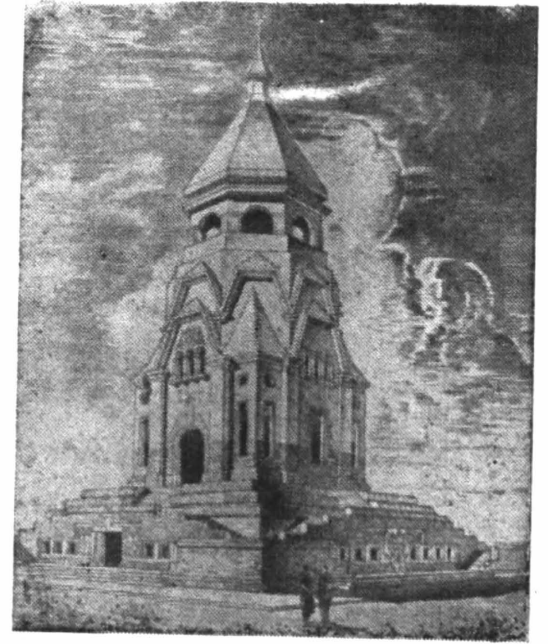
вадить енергійну діяльність. Він «кількадесят літ використовує кожну нагоду, щоб знайти нових союзників проти Москви, заінтересувати їх українською справою.»

Загрожена посиленням російської держави Туреччина в союзі з Швецією готувалася до війни з Петром. За такої ситуації Орлик на чолі козацького війська весною 1710 року розпочав похід на Україну. На початку йому щастить; він за короткий час здобуває міста Умань, Корсунь, Богуслав. Але зрада кримських татар змушує його припинити похід.

Наступного року дійшло до турецько-московської війни. Сподіваючись на анти-турецьке повстання балканських слов'ян, цар Петро з військом загнав аж на Прут. Сорокатисячне військо потрапило тут у пастку; йому загрозувала повна поразка й катастрофа, бо турки звідусіль обложили ворога. Орлик ужив усіх заходів, щоб у мирному договорі Петро зрікся своїх домагань на Україну. Це Орликові вдалося, але Москва пізніше не виконала свого зобов'язання.

Як далекозорий долітик, Орлик чи не перший серед державних діячів Європи передбачив усю небезпеку московського імперіалізму не лише для України, але й для Туреччини. В листі до турецького везіра він писав: «Нехай зволить амбасадор звернути увагу на географію Отоманської держави і України, сусідів на Чорному морі. Пресвігла Порта має інтерес, щоб її сусідом на цьому морі був дружній народ, бо інакше Москва колись запанує над тим морем і тоді, зруйнувавши Кримську державу, посується на морські володіння Порти, де знайде собі прихильників греків. Усе це тверджу не з самих чистих міркувань, а на підставі певних фактів: чувач я не раз від покійного гетьмана Мазепи, що небіжчик цар мав такі наміри.»

Не склав зброї Орлик, коли передчасно вмер союзник України шведський король Карло XII. Наступник Мазепи переїхав до Німеччини і, живши тут довгий час, звертався до урядів європейських держав з но-

Проект української церкви в Мюнхені

тами й протестами проти московського панування на Україні.

Знаючо й поважною людиною, борцем за українську справу був Пилип Орлик серед політичних діячів Європи, зокрема при дворі французького короля Людовіка XV; з його урядом він за посередництва сина Григора Орлика провадив переговори. В листі французького посла в Варшаві Антуана Фелекса маркіза де Монті до першого міністра Франції, кардинала де Флері читаємо: «Козацький гетьман Пилип Орлик, що служив під прапорами славного гетьмана Мазепи, гетьмана України, як генеральний комісар і писар, що вважається першим після гетьманського уряду в козаків, був обраний на козацького гетьмана замість вицезгаданого Мазепи після смерті останнього в Бендерах. П. Орлик залишився з кошем 700—800 козаків на службі блаженної пам'яті його величності короля Карла XII. У Швеції гетьман Орлик користувався привілеями й прерогативами «шефа союзної нації». Ми знаємо гетьмана як людину великої ворожнечі до москалів, розумну й відважну, дуже поважану й люблену на Україні між козаками, яким цар відібрав усі їхні давні вольності. Але козаки, хоч 18 тисяч московських драгунів тримає українців у тяжкому гніті й неволі, тільки й шукають нагоди, щоб повстати проти гнобителів, повернути свої давні вольності.» (І. Борщак «Григор Орлик».)

З 1722 року по 1734 рік прожив Орлик у Туреччині в Салоніках, розлучений з батьківщиною й своєю родиною, сподіваючись, що ця держава підтримає Україну в її боротьбі за визволення, бо зрозуміє всю небезпеку від московського імперіалізму. Але турецька політика була мінлива, бо не відчули турки всієї небезпеки й підступності політики царату щодо Туреччини, зокрема не бачили його претенсій на Чорне море й Дарданелли.

Минає 205 років з того часу, коли далеко від рідної землі, в Яссах, зійшла в могилу велика постать нашого минулого — борець за вільну й незалежну українську державу. Але його невичерпна енергія, любов до українського народу, його боротьба за права України ще довго будуть прикладом для наших людей.

Англійський «Об'єднаний Фронт Жінок» організував протестаційний похід до Давнінг Стріт. На плакатах лондонські жінки вимагають кращих умов життя. (Фото Д-В)

В. Юнаківський

СВІТ за туди і сюди

ПОЖВАННЯ КОМУНІСТИЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ

За висловом славетного дипломата часів Наполеона І. Таллейрана, дипломатія — це мистецтво приховувати свої думки. Це, притаманне кабінетній політиці визначення, до певної міри властиве й сучасній політиці. Можна й сьогодні почути з уст політиків, що вони не багато сподівалися від московської конференції; не сподівалися, що вона розв'яже німецьке питання, а це те саме, що й не забезпечити сподіваного миру.

Перед конференцією всі ці державні мужі й політики удавали, що вони сповнені надії. Чи робили вони це тільки тому, що боялися виявити примару помилковості всіх цих

Після підписання британсько-італійської угоди з промовою через радіо виступив британський посол у Римі сер **НОЕЛ ЧАРЛЗ** (біля мікрофона). Ліворуч стоїть італійський міністр чужоземних справ граф **КАРЛО СФОРЦА**, що підписав угоду від імені Італії. (Фото Д. Б.)

надій? Світ мусив знайти тимчасову втіху, почувши, як Сталін на авдієнції сухими словами сказав міністрові Маршаллові: «На цей раз ми не зійшлися. Не треба втрачати терпіння, мусимо віддати себе часові. Може, наступного разу пощастить... Це прозвучало доволі значущо з уст людини, що має силу давати справам інший напрям.

Не даремно напередодні московської конференції було повідомлення, що невдача цієї конференції дасть нагоду різним державам змінити свою політику. Яке значення матиме той факт, що в наслідок московської конференції, комуністичні члени французького урядового кабінету зайняли таку протирядову позицію, що привела до виходу комуністів з уряду, — це мусить показати найближче майбутнє.

Певне те, що французька думка з багатоступневою чутливістю сейсмографа реагує на всі процеси в силовому полі політики і що урядова криза, яка знову загрожувє Франції, може мати чималі дальніші впливи. Виступ комуністів указує на певні наміри, що мають свої паралелі і в інших країнах. Так і Толіятті, провідник комуністів Італії, дозволив собі маневр, що його важко приписати сміливості. Він примусив представників комуністичної фракції всупереч їхній волі голосувати разом із християнськими демо-

кратами де Гаспаррі за пункт 7 нової італійської конституції.

Коли комуніст голосує за Папу і Церкву, він має при цьому задні думки. В цьому випадку Толіятті поставив християнських демократів у фатальне становище: стати складовиною комуністів і одного дня бути змушеним сплатити дошкульний рахунок. У зв'язку з цим набуває особливого інтересу висловлювання одного провідника еспанських республіканців, що перебуває нелегально в країні Франка, проти представника англійського часопису „Catholic Herald“.

Еспанець пояснює, що комуністи, безумовно, захитували еспанську республіку в 1930—36 роках. Еспанські республіканці не бажають, щоб це повторилось. Водночас мусів цей республіканець додати, що справжні республіканці Еспанії, маючи дуже мало бажання йти вкупі з комуністами, все ж могли бути змушені до цього і що можливість чисто комуністичної держави теоретично припускається.

Поглянувши на відносини в Німеччині, можна спостерегти, що комуністи сподіваються моменту для великої активності. Вони сподіваються політично взяти до своїх рук численну кількість утікачів. Їх намаганням поширити свої впливи служить розпорядок про злиття з Партією Єдності (SED), що велику роль відіграє в советській окупаційній зоні. Щоправда, ухвалу про злиття партій американська окупаційна влада відхилила з добрим обґрунтуванням. Соціал-демократи американської зони не мають ані найменшого нахилу до злиття з комуністами, але це не перешкоджає комуністам вдаватися до поштовхів у цьому напрямі.

Нині знову багато цитують слова Папи, що він їх сказав, ще будучи кардиналом. У цих словах він твердив, що з большевиз-

Славетний віденський оперетковий композитор **РОБЕРТ ШТОЛЬЦ** одержав від бюргермайстра Відня генерала **КЕРНЕРА** грамоту почесного віденського громадянина, що її відібрали були в нього нацисти. Він покинув Австрію в 1938 р. після приєднання її до Німеччини. За цей час найпопулярнішою його композицією став «похоронний марш Гітлерові». На фото Роберт Штольц (ліворуч) розмовляє з бюргермайстром Відня Теодором Кернером. (Фото А. Р.)

мом доведеться мати справу ще й у наступні століття і що суперечності з ним мають багато глибший характер, ніж із так званим світоглядом фашизму.

У пожвванні комуністичних елементів різних країн Росія вбачає дію дружніх їй сил і намагається їх використати. Східна Німеччина і Південно-східна Європа аж до точно визначених кордонів Греції й Туреччини становлять сьогоднішній пляцдарм Росії. Як далеко може поширитися її вплив при використанні росту злигоднів у тих країнах, які даремно сподіваються від Москви миру і ясності відносин, це вирішить уже це літо.

Сталін сподівається принаймні добре обгородити своє поле. Проти зростання політичних подій у всякому разі залишається непорушним факт глибокої кризи в економіці й суспільстві, в яку втягуються всі народи.

Ця криза визначає кінець-кінцем курс усякої політики і заволікає мряковиною вигляди на майбутнє.

О. Р.

Міністри чужоземних справ Англії і Франції у Берліні. Праворуч — п. **ЖОРЖ БІДО** в розмові з англійськими офіцерами. Ліворуч п. **ЕРНЕСТ БЕВІН** на вокзалі Грюневальд у Берліні. (Фото Д. Б.)

ЩО ДУМАЄ ФРАНЦІЯ

В дні ранньої осені на терасі «Кафе де Фльор» пусто. Постійних відвідувачів нема. Вакації. Прибувши з провінції, дарма оглядаються цікаві, щоб побачити маленьку людину в окулярах — Жан-Поля Сартра, що зробив з «Кафе де Фльор» храм похмурого песимістичного вчення — екзистенціалізму.

В редакційному бюрі комуністичного тижневика «Акціон» не буває літніх вакацій. З вікон бюра можна бачити пам'ятник Орлеанської Діви; він заново позолочений і виглядає так само блискучим і агресивним, як звучать гасла партії. «Ми партія з великим майбутнім», — каже один із видавців, жвавий чорноокий П'єр Куртад...

На шостому поверсі будинка на бульварі «Лятур Мобур», що дивиться на Ейфелеву вежу, відкрився модерний монастир. Домініканці в білих рясах ходять униз і вгору; удаються до філософських дискусій з відвідувачами й підготовляють наступне число «Ля Ві Інтелектоель» (Духове життя). Це провідний католицько-ліберальний часопис.

Три різні сцени. Три філософії. Три напрямки, що дають тепер у Парижі тон. Альбер Камюз, що сам подібний до філософа, зформулював це нещодавно доволі точно. «Хто тепер пророки Франції? — Маркс, Жан-Поль Сартр і Христос. І в такій послідовності — марксизм, екзистенціалізм і християнство. Це три основні вчення, що їх треба знати тому, хто хоче зрозуміти, що сьогодні думають і пишуть у Франції.»

Марксизм — це найбільш войовнича з трьох теорій. Марксизм — це єдина сьогодні форма, де продовжують існувати раціоналізм і матеріалізм. Хоч французькі марксисті підходять до справи з різних боків і відрізняються темпераментами, — їх об'єднує основне переконання.

Університетські вчені, як Жоліо-Кюрі, вірять так само, як і робітники з Бельвілю, в прогрес, у природничі науки й силу розуму. Марксизм означає для них дію.

Французький міністр-президент Поль Рамадьє на пресконференції в Парижі.
(Фото Д. Б.)

Французькі комуністи мало вдаються до філософії. Вони вважають, що такі люди, як Сартр і його послідовники, марнують свій час на словесну гру. «Вони безперервно крутяться навколо самих себе, як метафізичні білки в клітці.»

Комуністи розглядають філософа, як вид журналіста, що має завдання передавати масам результати дослідної роботи в галузі природничих наук. Такі лабораторні вчені, як Лянжевен і Жоліо-Кюрі, скоріш знаходять визнання серед комуністів. Обидва вони — члени партії, обидва прибічники наукового матеріалізму, обидва належать до заснованого комуністичною партією «Комітету інтелектуалістів», що готує «Словник французького відродження», де всі людські знання мають бути викладені в «науковому освітленні». Часопис «Ле Летр Франсез» у найчистішому вигляді являє собою цей естетизаційний комунізм; він уже втратив те вирішне значення, що мав за часів окупації, коли був найважливішим нелегальним часописом.

«Акціон» — конкретніший. Для людей з «Акціон» марксизм — це підготовка до революції; тут добре пишуть про те, що насправді не так добре; спритно спрощують проблеми, щоб вони пасували до концепції, і невтомно ведуть хрестові походи проти церкви — «десяти тисяч, що зверху» — та проти «англо-американського імперіялізму».

Суворі дисципліна й догматичність партії сприяють ефективності й єдності всіх її акцій, але вбивають живу думку в марксизмі. Так у літературі справжня критика зовсім відступила на задній план; головними стали політично-тактичні міркування.

Нещодавно «Акціон» опублікував статтю «Чи треба спалити твори Кафка?», де все ж припускалась можливість виправдання поезії, що не вірна партії й «песимістична». Некомуністичні критики скористалися з цієї нагоди, щоб пригадати, що палення книжок було маяком на шляху до влади націонал-соціалізму. Далі партійна преса відкрила вогонь по книжці Кюстлера «Темрява вдень». Цей роман, що викликав у Франції найважливіші дискусії, комуністи просто заплямували як «книжку поганого характеру». Роман Гемінґвея «Для кого б'є дзвін» вони розглядають як «фашистівську літературу». Після цього місячник «Конфлюенсіс» відчув себе зобов'язаним нагадати колегам з політичної лівої про те, що літературна критика вдається не лише до питань: чи письменник за, чи проти комунізму.

У Франції важко примусити до безумовної слухняності. Французи були «завжди проти» уряду. Вони надкритичні. Не даремно вони — духові діти Монтеня й Вольтера. Вже за останніх виборів і після них виявилась політична течія проти комунізму, що йде поруч із зростанням опозиції інтелігенції проти вимоги партії припинити індивідуалістичне мислення. Типовий протест Сартра.

«Як можна добровільно при повному розумі й серйозному міркуванні висловлюватися за вчення, що забороняє мислення». Марксист вірить у прогрес, він оптиміст. Екзистенціаліст дивиться на світ ясним (противники кажуть косим) поглядом і не знаходить нічого оптимістичного. Він бачить безглуздя, муки й безнадійний неперепорядок. Марксист зневажає філософію й вихваляє

точні природничі науки. Екзистенціаліст вважає, що знання про людину важливіше від знання про природу; він антиприродник і антиматеріяліст.

Лише в одному односторонньому Сартра йдуть разом із марксистами: в їх безумовному атеїзмі. Вони серйозно ставляться до вислову «Бог умер» і — послідовні атеїсти. Їх найсерйозніший закид комуністам — це те, що комуністи замінили некритичну віру у всемогутнього Бога на однаково некритичну віру в Сталіна й матеріалізм. При всьому своєму безбожництві екзистенціаліст іде разом з християном у підкресленні проблеми волі індивіда, що мало цікавить комуніста. Аналіза людини в її ницості, що робить екзистенціаліст, має свій контраст у традиційній формі християнського мислення, що описує «убозтво безбожної людини».

На сучасний екзистенціалізм дуже вплинули індивідуалістичні, повні загадковості твори Кіркергарда. Кіркергард з пристрасним запалом виступив проти абстракції й системності — від абстрактного мислення. Сартр завжди суб'єктивна, заявив він, ніяка система не може з'ясувати буття. Від Сократа, що вчив: «Пізнай самого себе!», екзистенціалісти завжди ставили людину вище від теорії, почуття — від абстрактного мислення. Сартр підкреслює це в своєму вислові: «Існування більше, ніж буття». Паскаль, що його написані в 17-му сторіччі «Думки» так гармоніюють із сучасним екзистенціалізмом, сказав: «Серце має свій власний розум, про який звичайний розум нічого не знає».

Твори Кіркергарда виполошили багато людей з їх вигідного оптимізму 19-го сторіччя і навели на болочку міркування. Духові спадкоємці Кіркергарда широко використали його ідеї. Дехто з них — християнські філософи екзистенціалізму Макс Шелер, Карл Жаспер, Карл Варт і Габріель Марсель — зберегли релігійні основи науки цього майстра. Інші, як ось Мартін Гайдеггер, що його книжка «Буття і Час» стала передумовою «Буття і Неіснування» Сартра, повстають проти кіркергардівської віри і розвивають лише його думки про неперепорядок і безглуздість світу. Важкі для розуміння філософські праці Ж. П. Сартра мало хто читає. Вплив має його літературна творчість. Взагалі французький екзистенціалізм — швидше літературний, ніж філософський, рух. Сартр називає свої мистецькі твори важливою частиною філософської праці. Єдність філософії й літератури — це ознака духового життя сучасної Франції. Жан Валь, автор найкращої книжки про Кіркергарда, — ліричний поет, а Габріель Марсель, провідник християнських екзистенціалістів, — водночас драматург і композитор. Найбільш продуктивна учениця Сартра Сімон де Бовуар — романістка, драматург і автор філософських есеїв. Хон Альбер Камюз заперече будь-який зв'язок з філософією екзистенціалізму, проте теми його книжок мають зв'язок з цією філософією. Він має серед молодого покоління багато читачів, що жадібно читають його твори. У Камюза двоє облич. Як філософ, він негативний і заперече всі цінності; як діяч, він бореться за справедливість і чистоту. Чи зможе він гармонійно поєднати думки й дію?

Християни загрожені подвійно: навальним ударом комуністів, що мають власну віру, як і цілком очевидним, не дивлячись на весь розпач екзистенціалістів, атеїзмом.

Мислителі з-поміж представників християнства у Франції мусять спробувати примирити дві взаємно суперечливі теорії. Вони вірять, що Христова наука пройде
(Закінчення на стор. 10)

Успенська катедр Києво-Печерської Лаври

Зруйнована р. 1941 золотоверха Успенська катедр Києво-Печерської Лаври, — ця дорогоцінна перлина української національної архітектури, була збудована ще в XI ст. (1073—1089 р. р.) як головна катедр славнозвісного, знаного далеко поза межами України Києво-Печерського монастиря.

Будова її безпосередньо зв'язана з іменами преподобних Антонія й Феодосія Печерських. Перший із них збудував у заснованому ним Печерському монастирі дерев'яну церкву Успення, а другий замінив її кам'яною.

В зв'язку з будовою цієї, як говориться в давні-українських літописах, «небесі подобної» святині наш народ створив прегарну легенду, нібито сама Богородиця послала своїх майстрів до препод. Феодосія

встелена кам'яними плитами з волинського шиферу, глибоко різьбленого візерунками та інкрустованого мармуровими вставками.

Трохи згодом (тоді ж таки в XI ст.) з північного боку Успенської катедри, знадвору прибудували невеличку триапсидну церквцю, що була правдоподібно бантистерієм при великій церкві, і тут був хід на хори.

Після неодноразових нападів на Київ різних загарбників Успенська катедр, як і багато інших храмів Києва, була не раз пограбована і частково руйнована. Її ґрунтовно відбудовано і поширено добудовами ційно за гетьмансько-козацької доби України в XVII—XVIII ст. в шляхетньому стилі українського барокко. В цьому ж стилі в

На початку XX століття московське духівництво, що наводило Києво-Печерську лавру, обідрало разом з тиньком увесь давній розпис, що відбивав на собі принаймні два етапи українського монументального церковного малярства XI й XVIII століть, потинькувавши стіни наново і покривши їх антихудожнім «благолепним» малюванням царських часів.

Року 1929 Києво-Печерську Лавру, як «очаг релігійозного дурману», влада закрила, духівництво й ченців частково знищила, частково запроторило в «отдальонні області СССР»; натомість у Лаврі був організований «Всеукраїнський Музейний Городок», де між іншими музеями розташувався «Антирелігійний музей» і такі «демократичні» інституції, як «спілка войовничих безвірників» і редакція газети «Безбожник». На найголовніших пам'ятках архітектури Києво-Печерської Лаври з'явилися вивіски-плякати з антирелігійно-пропагандивними написами: «Релігія опіум для народу», «П'ятирічкою по релігії», «Ченці криваві вороги трудящих» та інші.

Новий гітлерівський окупант, що вдерся на Україну в 1941 р., зразу після заняття Києва натрапив несподівано на перші вибухи мін спочатку в Лаврі, а трохи згодом на Хрещатику й прилеглих до нього вулицях. Від скспльозії цих мін центральна частина нашої столиці була перетворена в жахливі руїни.

Але Лавра ще не була дуже ушкоджена першими вибухами мін, хоч говорилося, що вона була вся замінована, навіть і Успенська катедр.

Цими поголосками спритно скористувались гітлерівські загарбники. Вони спочатку раптово нагло виселили з Лаври всіх до одного мешканців та поставили навколо неї сувору поліційну сторожу а після утаємниченого огляду її з неопцієними музейними багатствами Гітлером і Гімлером були всі ці багатства вивезені до Німеччини, а Успенську катедр висаджено в повітря.

О. П.

До позбавлених прав ДП!

Полковник Фрост з Головної Квартири Американської Армії дав роз'яснення щодо осіб, позбавлених прав ДП. Він заявив:

«Перевірка (скринінг) провадилася з метою устійнення осіб, що мають право на допомогу УНРРА. Однак це не значить, що особи, позбавлені цих прав, утратили становище переміщених осіб (ДП). Особи ці й надалі не будуть примусово репатрійовані, а коли військова влада створить відповідну інстанцію, яка реєструватиме та видаватиме документи для осіб ДП, ті, що тепер вилучені з опіки УНРРА, матимуть право просити документи для переміщених осіб.

Загальний вигляд Києво-Печерської Лаври та її околиць

на будівництво цього храму в Києво-Печерському монастирі, що існував уже віддавна.

З подвижників Києво-Печерського монастиря вийшов перший з українців митрополит усєї України-Руси — Іларіон.

Успенська катедр була типовим храмом Києво-візантійського будовання княжої України XI ст. з великими трьома новами, що закінчувались трьома вівтарними апсидами і склепінчастими перекриттями, що опирались на шість стовпів пілонів. Над середохрестям храму була споруджена велика баня. З західного боку були споруджені хори.

Слідом за нею і за її зразком була збудована Успенська катедр в Чернігові (в Єлецькому монастирі) та чимало храмів у північних провінціях України-Руси (в Ростові, Суздалі, Боголюбіві, Володимирі на Клязьмі, Звенигороді та інших).

Всередині Успенська катедр Києво-Печерського монастиря була багато оздоблена мозаїками й фресками та дорогоцінно-оздобленими іконами роботи переважно славнозвісного місцевого майстра Алліпія Печерського, що створив тут цілу мистецько-іконописну школу. Підлога катедри була

середині храму був споруджений коштом гетьмана Івана Скоропадського прегарний дерев'яний різьблений і визолочений іконостас роботи видатних чернігівських майстрів різьби: Григорія Петрова і Якима Глинського. Ікони до іконостасу з великою майстерністю, що характеризує високу самобутньо-мистецьку умілість, виконали українські майстри. З них знаний нам автор більшості цих ікон київський майстер Стефан Лубенський.

Прекрасні бароккові срібні шати на образах іконостасу теж роботи київських майстрів Івана Ровича, Самсона Стрільбицького, Георгія Проценка.

З середини XVI ст. в Успенській катедрі (в нартексі) збереглася надзвичайно цікава і одинока, що заціліла у Києві, різьблена пам'ятка українського ренесансу — надгробок князя Константина Острозького, що відбудував в XVI ст. катедр.

В південній (добудованій в XVIII ст.) частині містився надгробний пам'ятник погруддя графа Румянцева Задунайського, виконаний близько 1805 р. славним українським майстром різьби Іваном Мартосом. Архітектурна оздоба нагробку виконана за проєктом відомого французького архітекта Тома де-Томона.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Український народ, що з початком німецько-советської війни 1941 року став до збройної боротьби проти всіх «визволителів», перекреслив гітлерівські пляни щодо України. Українська Повстанча Армія, як і французькі макі, провадила бої з гітлерівськими посіпаками та не давала їм безкарно грабувати й винищувати українське безбронне населення.

В безуспішній боротьбі з повстанцями німці скаженіли. Щодня вони розстрілювали по містах і селах України закладників, повстанців та українських націоналістів.

На поданих нижче знятках, що їх зробили спеціальні розвідники УПА, показано таку криваву розправу в м. Дрогобичі.

Ліворуч: офіцер СД Морльок (відзначений хрестом) сам вішає одинадцять засуджених у листопаді 1943 року.

Праворуч: розстріл 20-х українців-закладників і повстанців у кінці жовтня 1943 р.

Очевидці розповідають, що за 1943-44 роки на ринковому майдані в Дрогобичі розстрілювано майже щодня по 20-30 осіб. Засуджені тримали себе спокійно й гордо. Вони умирали героями з вигуками:

Слава Україні!

Хай живе УПА!

Хай живе Самостійна Україна!

ІРМА

Знайомі Ірми називали її між собою «місяць у повні». Вона не була зовсім гарна. Округле, червоне лице, малий короткий носик, ясні брови, а під ними зеленкуваті сірі очі; ясне неслухняне волосся, що спадало на чоло...

Ні! Ірма абсолютно не належала до тих жінок, що скоряють серця мужчин.

Але всі любили її.

Вона розповідала з широкою дитячою усмішкою, не знаючи навіть, що вона говорить цікаво і що її охоче слухають. Особливо любила розповідати Ірма, коли до її брата Степана приходили його товариші. Це бувало звичайно смерком, коли Ірма повертала з праці (вона працювала як друкарка в одній громадській установі — брат мав інше діло, а стареньку маму треба було нагодувати).

Ірма приходила звичайно по шостій додому, варила чай на електричній плитці, причісувала бурхливо-безладне неслухняне волосся і тихенько всувалась у Степанову кімнату. Вона не віталась до присутніх — вона знала їх з бачення і знала, що того, про що вони говорять без неї, їй знати не треба. Вона знала лише, що це були молоді хлопці і їх багато; що коли десь поблизу вилетить у повітря німецький поїзд чи обстріляно загін поліції, що забирає людей на примусову працю, то це діло котрогось із них або таких, як вони.

Звичайно присутні продовжували розмову притишеним голосом — але Ірма не почувала себе ображеною. Вона знала, що пізніше її попросять розповідати, або суворий Степан з усмішкою покаже на рояль і попросить заграти.

А грати Ірма любила... Вона сідала біля темного інструменту, сірі тіні від постатей зникали, перед нею білили лише рядки клявішів, і вона забувала, що:

...вчора на розі недалекого майдану бачила червоно-крикливу плахту оголошення з рядом прізвиськ: «Розстріляні за перешкоди в німецькому ділі відбудови», або ...сьогодні в вікно бачила, як п'ять німецьких поліцаїв з ненависними значками черепа на лобі провадили двох зв'язаних молодих людей...

Вона забувала тоді про те, що в хаті часто не було хліба і що мама, згадуючи про давні часи, плакала.

Ірма взагалі не любила цих нових часів. Їй було боляче й страшно. Боляче за незаних, але дорогих, що мусили терпіти від нахабних прибуд з заходу, за спалені села, за побитих друзів і страшно за Степана та маму.

За себе Ірма не боялась. Вона знала, що мама на пережила б, коли б забрали Степана чи її, але вона за себе не боялась.

Їй вони не можуть нічого зробити, а битимуть — не страшно. Хіба ж можна побоями змусити розкрити накипелу болю душу?

Ірма грала і забувала тоді про все; не бачила цікавої берези, що заглядала в вікно, не бачила світляних смуг від вуличної ліхтарні, не бачила, як сірі тіні Степанових друзів, тихо випроставшись, зникали за дверима.

Вона забувала тоді про все...

Минуло вже більше двох тижнів, а Ірма й досі не могла усвідомити собі цього. Вона, як автомат, уставала рано, йшла на роботу, а, закінчивши її, ходила вулицями міста, не маючи відваги вертатись додому, де, знала, застане порожню сумну Степанову кімнату і слюзи на очах у мамі. Вони не розмовляють про це; мамі невимовно важко, а Ірмі прикро, що не могла допомогти.

Ірма пам'ятає: кучерявий Славко, зустрівши її по двох днях неприсутності Степана, перший запитав, чи вона знає. Вона не знала (Степана часто не було тиждень і більше вдома), але й не питала. Славко розказував.

— Він знову тепер у місті, злапали в Н. зі зброєю, засідка була. Не признається ні в чому, документи має на інше прізвисьце, але їм з мамою варто було б переїхати до свояків на село. Чи Ірма може сказати мамі? — Вона думає, що краще хай хтось інший скаже, от, хоч би й він, Славко.

Славко йшов з нею додому, говорив м'яко й тепло: не тратити надії, все буде добре, Степан витримає... Ірма не відповідала, вона не чула, як говорив Славко з мамою, вона сиділа в Степановій кімнаті і... Їй соромно було за те, що вона тоді плакала. Вона не говорила про Степана ані з мамою, ані з ким іншим, і вони zostалися таки в місті.

Коли Ірма зустріла Славка вдруге, вже минув місяць, як брата забрали. Славко, ніяково посміхаючись, — вона розуміє — вибачивсь, що не зайде до них, і просив дозволу провести її.

— Що нового в Степана? — питала.

Славко говорив неохоче того вечора і згадав, що Степан усе ще в місті, але перевезуть, мабуть, до лічниці, бо рана від пострілу ускладнюється.

Ірма здивовано-запитально піднесла брови, коли Славко говорив про рану, хотіла запитати, чому він не сказав їй раніше про це, але, глянувши на затиснені Славкові уста, не запитала.

Ірмі треба зв'язатися з Марійкою, її товаришкою, що працює сестрою в лікарні (звідки Славко про це все знає?)

Коли Степан буде в лічниці, його треба буде викрасти. За всяку ціну, — він вартий цього. Славко вже полбає про все інше, він ще з нею зустрінеється, він знає, якою вулицею вертає Ірма з роботи додому, і він надіється, що вона не маленька вже і що буде мовчати про все, бо ж їй не байдуже, чи буде Степан урятований.

Не байдуже і не маленька вже, — думає, посміхаючись, Ірма, йдучи додому.

Ірма, згадуючи сьогодні про те, як знову побачила Степана в недалекому селі у незнайомих, але приятельних людей, ще й сьогодні горда з усього. Вона радіє, що Степан нічого не сказав, що Марійка виявила себе витривало-притомною і що Славко з друзями так блискуче зорганізували все. Все тривало, може, з двадцять хвилин.

Двоє друзів у білих шпитальних халатах (щоб не пізнали зразу), пістолі, спрямовані на обслугову... і Степан уже в автомашині, — а там і слід пропав (розказували: «визволителі» пінулися зі злости опісля, всіх перестріляти нахвалялись, бо «всі ви — тубільці невмивані», — але запізно було).

Здоров'я Степана кращало. Ірмі не жаль було зовсім, що вона мусила покинути знайомих, роботу й місто: їй було навіть цікаво в нових обставинах. Мама була в рідних на селі, а Ірму нове життя займало повністю. День-у-день вона з Марійкою і ще кількома незнайомими дівчатами проходила санітарний вишкіл, а вечорами захоплено слухала, як розповідали друзі про повстанські загони, бої із щораз слабшою німотою, про фронти, що змінювались, немов дитячі забавки. Вона з широко відкритими очима відчувала, як їхні серця б'ють одним ритмом, жила спільними надіями, втішалася майбутньою вільністю.

(Закінчення на стор. 12)

Від Києва до Індо-Китаю

В 1942 році німці кинули на Білорусь батальон охорони міста Києва, що складався з українців, набраних силоміць до цієї частини. Тут батальон увійшов у щирі й дружні взаємини з білоруськими національними повстанцями, постачаючи їм зброю.

Фронт котився на захід. Німецька імперія, що шукала колоній на сході Європи, прямувала до неминучої катастрофи.

Німці звернули пильну увагу, щоб бата-

Українські вояки в Індо-Китаї 30. січня 1947 р.

льон не пішов до лісу. Видали суворий наказ: хто відлучиться від частини, буде розстріляний. Німці погнали батальон на західній фронт до Франції. Тут у місті Вальдеон стояла ця частина. Обмірковувала, як би перейти на сторону альянтів.

Вояки українського батальйону знали інструкцію, яку видала Головна Команда Української Повстанчої Армії: «Коли кинуть тебе німці на боротьбу з повстанськими відділами поневоленних народів, не бийся з ними, кидай німецьку армію й переходь на сторону повстанців. Розкажи їм про боротьбу українського народу за свою самостійну державу. Борись разом з ними за їхню волю. Коли там кров проллеш чи

Могила українських вояків, що боролися разом із французами проти німців, у містечку Верзель.

наложиш головою, то за святе діло визволення поневоленого народу. За тебе нарід цей віддячить Україні».

У Вальдеоні команда батальйону нав'язала зв'язки з французьким резистансом «Е. Ф.». Одного гарного літнього дня батальон пе-

ребив німців, що стояли в Вальдеоні, та перейшов разом із своїм українським командуванням та блакитножовтим прапором на сторону французьких партизан. Тут він відзначився в боротьбі проти німецького гітлеризму. В рядах французького резистансу слава українського батальйону, що йшов у першій лінії боротьби, незвичайно зросла. Згодом батальйон зв'язався з американськими спадунами. Коли німців з цієї частини Франції, де оперував український батальйон, вигнали, батальйон призначено до III-ої американської армії. Він мав свій окремий відтинок фронту. В боротьбі проти німецьких людожерів український батальйон дав незвичайно величній зразок героїзму та самопосягати. Про нього заговорила французька преса, що підкреслювала хоробрість українського вояка — повстанця. Курінь приймали ентузіастичні французькі маси окликами подиву та квітами... Слово Україна було тоді на устах усіх французів. Про цей курінь заговорило радіо Америки, Франції, Англії...

В м-ці жовтні 1944 року приїхали репатріяційні офіцери. Розпочалося переслідування українців. Отже їм нічого не лишилось зробити, як записатися в Марселі до французької чужоземної легії в Африці. Умови прийняття були важкі. Треба було підписати контракт на п'ять років. По підписанні контракту українські вояки — легіонери пройшли 13 місячний вишкіл. Вони стояли в таких містах, як Вісамсон, Маскара, Бідо. Та ворожі намагання були ве-

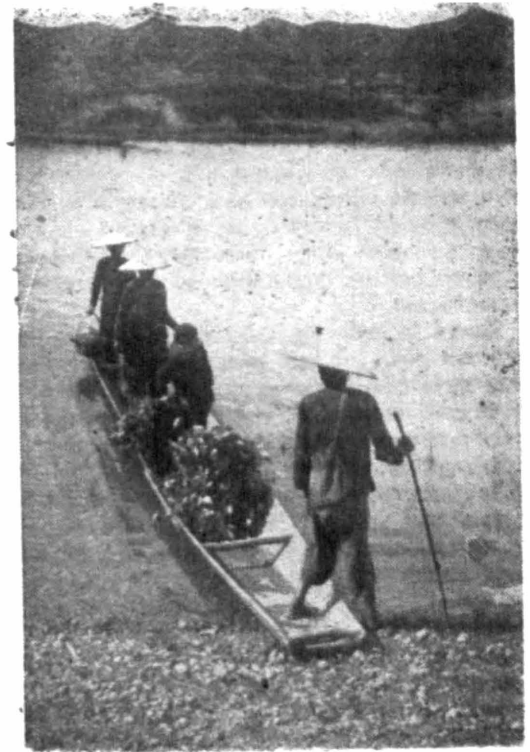
Краєвид з Індо-Китаю

ликі... Тут у Бідо українські легіонери задумали передати свій героїчний прапор до схову французькій католицькій церкві. На прощальне Богослужіння прибули всі українці. Взяли участь у Богослужінні й французькі старшини. Священик відправив службу, а вояки урочисто піднесли прапор. Вони прощалися з прапором, з яким переможно пройшли зі сходу Європи до Франції й Африки.

Від того часу вояки розбрелись по світі. Дальша доля цих синів України дуже бурхлива. Одні поїхали «добровільно на родину», інші в Німеччині, ще інші в Далекому Індо-Китаї носять французький однострій та служать справі миру.

Українців у французьких частинах Індо-Китаю приблизно 500 чоловік. Вони розкидані по різних військових частинах у Саїді, Тонкіні та інших місцевостях цієї країни.

Перед нами лист із цього далекого краю. Пише колишній вояк українського батальйону та повстанець у Франції: «Індо-Китай, 14. лютого 1947 р. В перших словах могого листа, вітаюся з тобою; добрий день,

В Індо-Китаї, куди доля занесла деяких українських вояків.

мій вірний друже Стьопо! Жаль мені, що ми друг друга вітаємо письменно, а не словами, нарікати не нарікаю, нема на кого, судьба глузує з нас, судьба, а властиво... комуна розігнала нашу молодь у далекий білий світ... Як бачиш, я попав до Індо-Китаю і не жалкую, бо помагаю громити прокляту комуна...

Тепер напишу, як святкував я Різдвяні свята. На свят-вечір зорганізували ми співочі гуртки, що співали пісні, далі була вистава комедії та товариські забави. Описав пішов на варту. Свята були не погані, тільки радости не було. Бо мій друг Г. був на варті від мене за 3 км. Отакі то були мої свята... До побачення, любий друже, твій приятель Гук».

Далеко в Індо-Китаї живуть українці, що не забувають про свою соняшну степову Батьківщину та наперекір усім вірять у перемогу українського народу.

М. Кравчук

Дівчина Індо-Китаю. При одруженні в Індо-Китаї жених мусить платити батькам за наречену 150, 300 або 500 піястів відповідно до 1, 2 або 3 кляси, до якої належить дівчина.

(Закінчення)

крізь всю історію й переживе всі зміни людської цивілізації.

З цього переконання походить пророцька школа сучасного християнства, що до неї належить Леон Блуа, Карл Барт і Жорж Бернано. Але християни вірять також, що віра мусить приймати нові форми в кожну добу історії. Це два аспекти єдиної істини: розрив з суспільством приходить рівночасно з розтопленням християнських цінностей у суспільстві.

Дехто з християнських мислителів за останні роки принципово працювали лише над сучасними питаннями віри, зв'язку її з нашим світом. Жак Марітен зовсім перестав писати чисту філософію і посвятив себе проблемам часу.

Такі рухи, як «Духовий фронт», «Церковна Молодь» і М. R. P. пробують розвинути християнський соціалізм. З їх видань слід відзначити чесний і серйозний журнал Моньє «Дух», орган «персоналізму», в якому беруть участь видатні діячі всіх конфесій і релігійних напрямків.

Цей християнський гуманізм доповнюється «вертикальним» аспектом, поглядом у вічне, почуттям індивідуальної драми, як її розуміють християнські екзистенціалісти. Ці люди видають журнал «Живий Бог». Леон Блуа очолює католиків цієї групи, Карл Барт — протестантів, і обидва шанують священну триєдність філософії екзистенціалізму: Кіркєгарда, Ніцше й Достоевського.

Також і протестантизм живий сьогодні у Франції; особливо близькі до Карла Уарта й Віше кола ведуть успішні дискусії з своїми католицькими приятелями.

Ці рухи показують широчінь і глибину духового життя сучасної Франції. Чи зможе якийсь із них створити з розпорошених фрагментів культури нову єдність і синтезу, що її шукає вся Європа? Марксизм іде з амбітними претензіями. Він має свіжу енергію, чітку догматику, сувору дисципліну. Але радість його надій і сила походять чималою мірою з упередженого заперечення труднощів та заборони висловлювати інші погляди.

Філософія екзистенціалізму принесла в сучасне мислення розвінчувальну ясність, глибокий розпач з приводу неупорядкованості нашого світу. Вона багато зробила в справі руйнації. Але чи спроможна вона будувати? Мало хто зі смертних спроможний свідомо прийняти долю Сізіфа і жити так хоробро й безнадійно, як проповідусе Сартр. Як і античний стоїцизм, атеїстичний екзистенціалізм неминучо залишиться філософією інтелектуальної меншости.

Ніколи не зворушить він нас, бо ми потребуємо надії, хоч би вона здавалась недоречною й безгрунтовою.

Джон Л. Бравн.

(З «Нью-Йорк Таймс Бук Ревю»)

Баварські етуди.

Вечір на озері

У неділю 27. квітня, в другу річницю смерті Гетьмана Павла на його могилі в Меттені духовенство обох Українських Церков відправило панахиди за спокій його душі.

На ці панахиди прибули прочани з найдальших околиць американської зони, числом понад 1000 душ. В основі це були делегації од гетьманців-державників з різних місцевостей та від різних установ і громадських організацій: ОПУЕ-Регенсбург, що купно з гетьманцями організувало прощу й панахиду, ОПУЕ-Авгсбург, від Обласної Спільноти Інженерів на Швабію, УГВР, від Союзу Українських Ветеранів-Регенсбург, «Пласт», представники з Авгсбургу, Діллінгену, Шлязгайму, Таборової Управи Ной-

Панахиду для прочан гр.-католиків відслужив о. декан Гайдукевич у сослужінні оо. Дурбака, Черкавського. Виняtkово гарно співав хор під орудою п. д-ра Плешкевича.

Слово до прочан промовив Владика Кир-Ігор. Маєстатичний, мов біблійський пророк, говорив надхненно й сильно. Провідні думки його слова, зверненого до Гетьмана-Скитальця, були присвячені його діяльності часів Гетьманської Держави та на чужині:

— «Твоє життя на чужині було образом життя нашої еміграції з його щоденними турботами, які Ти ділив з еміграційним суспільством. Тяжке було Твоє життя, але Ти мужньо зносив його, ставлячи чоло всім його ударам. Бо Ти кріпко вірив у Божий

Панахиду для православних прочан правлять Владика Кир-Ігор (ліворуч) і Владика Кир-Володимир (праворуч) в сослуженні духовенства.

Маркт та інші. До делегацій прилучилися численні симпатки Гетьманського Руху.

Д-р Кушкевич відслужив у місцевій манастирській церкві тиху Службу Божу й сказав по ній коротке слово. На цій Службі Божій були присутні: її Світлість ЯВП Гетьманова Олександра, Вельможна Панна Гетьманівна Єлизавета й провідні особи Гетьманського Руху.

Делегації склали на могилу Гетьмана численні вінки й живі квіти.

Для православних прочан панахиду відправили: Високопреосвященний Владика Кир-Ігор, Архієпископ на Швабію та Преосвященний Владика Кир-Володимир, Єпископ Регенсбурзької області, в сослужінні о. митрофорного протоєрея Костецького й оо. протоєреїв Гриневича, Данилевича й Долинського. Сктені виголошував о. протоєр-диякон Коваленко. Прекрасно співав хор під орудою п. Сторожука-Вознюка.

Промисел і проти безнадійної, здавалося, дійсності ні на хвилину не втратив віри в сили життя, в здоровий розум та в сумління Українського Народу. Ти терпеливо чекав на пробудження цих сил, бо в воскресіння Українського Народу до власнодержавного життя непохитно вірив та для відродження його віддано працював до останньої хвилини Твого страдного життя...

Глибоковіруючим християнином будиши, Ти, Гетьмане наш, вірив, що життя перемагає смерть. Тому Ти заповідав українським людям вірити в Божу Правду і в правду України. Ти заповідав нам працювати для Неї і, відходячи від нас, щоб стати перед престолом Вічного Суду, залишив нам надію — свого Сина, Гетьманича Данила, якому заповідав продовжувати Твоє Діло — об'єднання Української Нації під однією булавою, символом державної волі і влади Українського Народу на всіх

одвічно-українських Землях! В цьому для нас запорака, що наша Батьківщина, йдучи за прикладом-заповітом Твого життя, воскресне до власнодержавности і в родині вільних та волею своєю щасливих народів займе місце, гідне її Величі, яку Вона сама повинна збагнути.

Спи, Батьку наш Державний, у цій убогій могилі на чужій землі й молися перед Престолом Всевишнього за Твоїх сиріт-дітей. Ми докладемо всіх наших зусиль,

Складання вінків на могилу Гетьмана.

щоб сповнивши Твої заповіді, здобути для Українського Народу його державність і, коли цей заповіт Твій виконаємо, тоді Твої чесні останки з честю перенесемо до престольного Києва!

Коротке слово сказав професор-академік Д. Дорошенко (за часів Гетьманської Держави — міністер закордонних справ). Він пригадав про свою безпосередню співпрацю з Покійним Гетьманом і змалював постать спочилого Гетьмана — творця останньої Гетьманщини, подавши його силуету, яко людини й державного мужа. Закінчив словами: «Ти відійшов од нас чистий! Це ми завинили перед Тобою й перед Україною».

Делегат від Закордонного Представництва УГВР від імени своєї організації засвідчив пошану до Особи Гетьмана-Скитальця.

Численні фотографі зафіксували окремі моменти сумної урочистости, з яких деякі подаємо. По панахидах відспівано: «Боже Великий»...

В-ій

Весна на Україні

Громадська думка в Америці

В маленькому місці Канзас хатня господиня, почувши дзвоник, відчинила двері й побачила незнайому досі молододу даму.

— «Добрый ранок, — привіталась одвідувачка, — чи можна поставити вам кілька запитань? Я проводжу голосування в справі однієї громадської думки».

Хоча господиня ніколи ще в такій справі інтерв'ю не давала, вона аж ніяк не була здивована. Подібні голосування за останні роки стали в Америці дуже поширеною метою визначити громадську думку щодо різних питань.

В даному разі мова йшла не про офіційні вибори і не про безпосередній вплив на якісь урядові заходи; запитання ставились лише для того, щоб виявити думку народу в різних справах.

Уважній хатній господині в Канзасі було поставлене таке запитання: «Чи вважаєте ви те, що зробили досі Об'єднані Нації, за добре, правильне чи за хибне?»

Поки господиня обмірковувала свою відповідь, таке запитання було поставлене тисячам чоловіків і жінок у всіх частинах Сполучених Штатів Америки.

По закінченні цього опитування виявилось, що 70% із опитаних 2500 осіб оцінили діяльність Об'єднаних Націй як «добру» або «правильну».

Таким способом американські дослідні інституції, університети, видавництва, а до деякої міри й уряд визначають точну картину фактичного погляду населення. Щоб досягти абсолютно певних наслідків такого голосування, доводиться приділяти особливу увагу виборів осіб для такого інтерв'ю.

Інтерв'ю провадиться або по дев'ятьох областях перепису населення, або по сорока вісьмох штатах держави. При цьому організація опитування будується за принципом, що число опитаних не залежить від величини області. В кожній великій області інтерв'ю провадиться так, що з нього ясно виявляється характер і величина окремих громад даного краю. У менших підрайонах запитання ставляться жінкам і чоловікам різних господарських груп.

Тільки так можна досягти пропорційного перекрою населення кожної частини країни, великих міст, сільських районів, як також і промислових та сільсько-господарських областей.

Повторюючи такі чи подібні опитування періодично, можна встановити також зміни громадської думки в тій чи іншій справі.

Так у 1937 р. відповіло позитивно тільки 26% населення на питання «Чи бажаєте ви вступу Америки до Ліги Націй». У травні 1941 р. уже 37% висловились за вступ Америки до «Об'єднання Народів». За війни гостро збільшилось бажання населення, щоб Америка стала учасником міжнародної організації. У червні 1942 р. на це питання позитивно відповіло 60%, а на початку 1944 р. за вступ Америки до «Ради Народів» висловились 72%.

Крім дослідження громадської думки організацією опитувань вивчають також інші явища. Коротке опитування, наприклад, показало що підвищення прожиттєвого мінімуму коштів та житлова криза стали настирливою повосенню проблемою в Америці. Так само встановлено, що приблизно 9 мільйонів із 40 мільйонів родин

Америци живуть у незадовільних квартирах і поганих житлових умовах.

Опитування в справі обізнаности населення в питаннях здоров'я показало, що в цій галузі знання американців за останні п'ять років помітно розширились. Опитування щодо загальної обізнаности з пістряком дало в 1945 р. цікаві наслідки: 62% населення знає, що своєчасно виявлена ця хвороба може бути вилікувана; 59% знають, що пістряк не заразний; 43% уміють розпізнати симптоми цієї хвороби.

Опитування з метою визначення громадської думки охоплює звичайно кілька питань, складених так, що їх порядок не може вплинути на відповідь.

Опитувальні анкети проєктуються відповідно до сутности справи і перед розподілом перевіряються, щоб формулювання запитань забезпечувало недвозначну відповідь. Щоб забезпечити відповідь від впливу на неї форми запитання, американські опитувальні організації формулюють ці запитання двома різними способами. Якщо відповіді на обидва види запитань дуже розбіжні, тоді треба знайти новий неутральний текст, щоб можна було визнати відповідь правильною.

Спочатку на запитання вимагали відповіді «так» або «ні». Але голосування охоплює часом такі складні проблеми, що не можна обмежуватись на двох альтернативах. Через це опитуваним дають можливість писати складніші відповіді.

Коли опитувальні анкети готові, їх надсилають інтервентам (опитувачам), що заповняють їх, розмовляючи з кожним опитуваним. Цими опитувачами бувають звичайно вчителі або студенти коледжів, чоловіки й жінки, що дістають за це платню — поденну, погодинну, або відрядну. Організації, що проводять такі голосування регулярно, мають у своїх списках по 150—1000 опитувачів.

Заповнені відповідями анкети надходять до централі, де наслідки голосування зводять у таблиці.

Ця «міра громадської думки» являє собою порівняно нову методу. Раніш пробували деякі магазини та часописи досліджувати громадську думку в різних справах. Для цього вони висілали своїх репортерів, що проводили інтерв'ю з багатьма людьми. Але точних наслідків вони не досягали.

Не дивлячись на математичні таблиці й найточніші обчислення, думки щодо певности, точности й наукового значення опитувань дуже розбігаються. Через це, щоб переконатися у вартості системи такого голосування, кілька років тому в цій справі було проведено опитування багатьох статистиків, політиків, науковців, народних господарників, філософів, істориків, соціологів і фахівців у галузі дослідження громадської думки. Більшість із них висловили думку, що метода такого виявлення громадської думки — наукова. Деякі заперечували це, запевняючи, що запитання не завжди бувають так зформульовані, щоб забезпечити певну відповідь.

У деяких випадках хиби щодо точности постають у наслідок недбалости та поверховости опитувача, але дальший розвиток методи опитування спричиниться до щораз менших розбіжностей думок.

А. Р.

(Закінчення)

Вона бачила не раз, як місячної ночі проходили селом загопи повстанців, бачила, як серед білого дня проїжджали валки з харчами і зброєю для «хлопців».

Ірма відчувала тоді, що серце стає вільніше, відчувала, що живе прихованим, але повним змістом і посвяти життям.

І їй було тоді приємно-радісно, що вона не стоїть осторонь...

Тривожно надходили вістки зі Сходу, наближався другий ворог, такий же жорстокий, такий же невблаганний.

Ірма відчувала, що часи стають щораз повніші надіями, щораз важчі. Село пришикло, затихло назовні, а всередині закипіло-зануртувало. Приготовлялось не на заслужений відпочинок, а на ще важчу, ще жорстокішу боротьбу. Вночі копали хлопці криївки, магазинували зброю, харчі...

Відступаючи, голодна німота, мов розлучені оси, не бачивши заради, намагалася знищити й інших. Ірма не дивувалась уже, коли надбігав післанець-зв'язковий із вісткою, що в село надходить загін німців, і коли село вимирало. Молоді жінки й дівчата зникали в поблизькому лісі, хлопці ховались по криївках (в разі напасти обороняють!); залишалися самі старі та діти.

Вона знала, що краще тоді приховатись, бо для здеморалізованих фронтовиків убити людину, згвалтувати жінку чи спалити село — це іграшка. Вона зі Степаном, Марійкою і ще трьома друзями злазила в льох під стодолю і ждала, поки нарешті «сарана» перейде.

В половині квітня 1944 р. Ірму призначено за сестру до одного повстанського загону. Це була стара загартована в боях сотня; її тепер переформували й доповнювали. Ірма не мала навіть змоги побачитися з мамою, — написала, щоб не турбувалася — вона здорова і в безпечному місці.

Знала, що, власне, починається для неї життя, повне невідомості і небезпек. Але хіба варто цим тривожити стару, добру маму? Однаково ж Ірму ніщо не вдержить від рішення, що випало...

Настали важкі дні. Часом безвиглядно-тривожні, часом радісні перемогою. Ірма не знала, коли зможе виспатись, коли зможе забути про те, що ноги болять від маршів невинних і безмірно, здавалось, довгих.

Але, коли лісом проносився тріск автоматів, Ірма забувала про все; у неї запалювалось серце, як у всіх, і вона йшла, як і всі, до бою...

Вже кілька тижнів, як Ірму призначив сотенний до роя розвідувачів. Вона, непоказна, мала Ірма, одягнена як бідна сільська дівчина, підв'язана хусткою під бороду, зовсім не схожа була на «грізного повстанця». Вона просковзувала, мов миша, в село, узнавала, чи нема засідки, і верталась до своїх.

Ірма почувала себе добре і в новій ролі, їй було втішно, коли почувала, що її та її вісток ждуть; їй було радісно, що вона потрібна, що вона в повному розумінні — повстанець.

Був сумний, осінній ранок, коли Ірма повинна була знову вийти на розвідку.

Останні тижні були якись важкі...

Весь час дрібнів дощ, позавчора загін мусів з боєм відступити з села. Теплі хати й клуні були лише спогадом, а два поранені стрільці потребували тепла. Ірма мала якись неясні прочуття, сподівалася чогось поганого...

Правителі Росії

(З «Манчестер Гардіян Віклі»)

Партія і її лідери.

На великі свята, як ось: першого травня або жовтневої революції 7-го листопада, на плятформі мавзолею Леніна стоїть і спостерігає перемарш війська натовп людей. Дехто з них в уніформі, дехто носить «європейський» одяг і фетрові капелюхи, інші одягнуті просто і носять кепі. Іноді на чолі натовпу Сталін і Молотов, іноді їх нема. Ці люди — лідери Советського Союзу. Але хто вони? Деякі обличчя, як Жданов, Каганович або Мікоян, знайомі вже багато років, інші відносно нові, і з десятків звичайних громадян ледве чи хоч один зміг би сказати точно, «хто з них хто». Однак, вони люди з надзвичайно відповідальними посадами, хоч не завжди можна ці посади точно визначити. Це тому, що ці посади не завжди урядові, але партійні, а дуже високу партійну посаду можна обіймати навіть, не будучи «кабінетним міністром».

Принципові рішення внутрішньої й закордонної політики ухвалює в першу чергу не уряд, а партія. Уряд — рада більше ніж з п'ятидесятих міністрів (до недавнього часу вони звалися народними комісарами) в своїй адміністративній праці завжди згадує генеральні директиви партії, іноді дуже детальні. Також не можна сказати, що законодавчий орган — Президія Верховної Ради (або парламент) виконує законодавчі функції «незалежно» від партії. Справа не в тому, що партія дає «інструкції», а уряд і Президія Верховної Ради їх виконують. Партія, уряд і Верховна Рада — це частини того самого механізму, і найвищі члени партії — водночас члени уряду або Верховної Ради.

Центральний комітет.

Центральний комітет, що його пленарні збори відбуваються згідно з статутом не рідше одного разу за чотири місяці, — це мозок і головна директивна сила партії і, посередньо, уряду. Довгі періоди советської історії центральний комітет мав тенденцію працювати поза кулісами. Але на протязі майже всього 1946 року він, незадоволений зі стану справ у різних галузях національного життя, публічно давав указівки й провадив партійну лінію іноді разом з урядом, як у випадку декрету Сталіна-Жданова про усунення зловживань у колгоспах, іноді незалежно від уряду, як у випадку вказівок про «партійну лінію» в літературі, театрі, кіні тощо. В цих ін-

Але раненим треба було тепла й опіки.

Ірма, одержавши інструкції, поправила хустку і, не оглядаючись, збігла в ярк, пройшла галявину й зникла на узліссі — прямувала в село.

Повинна була увечері повернутись...

Повинна була повернутись... Не повернулася...

Уранці прийшла вістка, що загін енкаведе для «поборювання банд» спіймав розвідницю «бандьорів», — яку й розстріляв серед села...

Так загинула мала, непоказна, округленька Ірма. Її знайомі називали її між собою «місяць у повні».

Д-ий

струкціях були гостро скритиковані деякі урядові відділи, наприклад, міністерство кінематографії.

Квінтесенція центрального комітету сконцентрована в його головних бюрох — політбюро (найважливіше з усіх), оргбюро (що відає організаційними питаннями), контрольна комісія (що контролює членів партії), комісія пропаганди тощо.

Контрольна комісія мала минулого року надзвичайно багато праці, розслідуючи випадки фінансових і інших непорядків серед членів партії. За цими розслідами й чистками йшли подібні ж чистки в адміністрації.

Одним із найважливіших явищ 1946 року було відносно охолодження до армії. Не тому, що велика популярність армії після трьох років безперервних перемог якось загрожувала режимові, як припускали деякі чужоземні коментатори, але в наслідок свідомости в партійних колах, що армія виконала свою справу, і дальніше вихвалання її та

Молотов розмовляє з кореспондентами.

(Фото Д. Б.)

її генералів непотрібне й навіть небезпечно. Маленков у своїй найгострішій з усіх виборчої промові рік тому застерігав Росію проти військового самославословлення. Він закликав своїх співгромадян не заспокоюватись на успіхах, а звернути увагу на сувору реальність відбудови.

Другорядні діячі.

Мало хто з чужинців зустрічає інших членів політбюро, крім Сталіна, Молотова, Мікояна й Шверника, що після смерті Калініна виконує обов'язки голови держави, як голова президії Верховної Ради. Інші занурені в свою працю і, хоч мають пристійні будинки й авта, але не можна сказати, щоб вони були зацікавлені в багатстві навіть такою мірою, як багато росіян і серед них комуністи нижчих рангів. Навряд чи мають вони приватне життя. Цим вони збивають з пантелику американських репортерів, що шукають «персональних» подробиць. Можливо з тисячі росіян жоден не скаже, чи має Маленков дружину, а якщо й має, то що вона являє собою або чи має він дітей. Це нікого не цікавить. Про Сталіна оповідають численні анекдоти, але навряд чи існують вони про інших.

Іноді при церемоніальних нагодах вони з'являються разом перед публікою; з ними інші, що тримають ключові позиції в центральному комітеті — Патолічев, один із

Роселенець КАЛЕДОНІЇ

Обальд Бронсон жив зовсім самотній на самій найменшій фермі в горах Каледонії. Був він на всю околицю відомий як дивак, що, шануючи свою єдину шакапину, до міста ходив пішки і спав без подушки. Люди, що зустрічали його на його пішому марші до міста, насміхалися з нього й зневажали його, бо він був несмілий і незграбний. Знали про нього лише те, що він сім років тому прибув сюди з Норвегії, —але це й усе, що знали.

Якось Едвард Нуір, молодий фермер з гір, їдучи з хурою збіжжя повз Обальдову хату, побачив, що з одного вікна повіває маленький прапорець диму. Кричучи й гукаючи, кинувся він до хати. Вогонь уже вгризався в стіну. Обальда не було. Горіла скринька з дровами. Едвардові вдалося вогонь загасити.

Мало хто з сусідів-фермерів бував в Обальдовій хаті, та й сам Едвард раніш ніколи не вступав до неї. Він оглянув голу, чисту, вибілену кімнату. На одній полиці лежали харчі, на другій, куди світило сонце, сушилась кукурудза. Едвард ступив до другої кімнати, бо хотів упевнитись, чи все гаразд. Зайшов до спочивальні. І тут було чисто й охайно, тільки на ліжку, як про це говорили й люди, не було жадної подушки. Але в третій кімнаті виявилось дещо зовсім інше. Тут Обальд, здавалось, улаштував собі сальон. Мав він тут стіл і стілець з івового дерева; два розмальовані крісла, одну книгу, порцелянову вазу і новий годинник, що виразно тенькав. Але при

секретарів центрального комітету, що за війни був партійним керівником надзвичайно важливої Челябінської області, де продукували зброю. З цього часу він швидко пішов угору. Шкірятов, заступник голови комісії партійного контролю; Кузнецов, голова профспілок; Александров, провідний партійний ідеолог і голова відділу пропаганди контрольної комісії; Шатолін — голова політичного відділу збройних сил; Михайлов, голова комсомолу і водночас член оргбюро.

Комуністичну партію з її шістьма мільйонами членів (така кількість їх була минулого року) вважають за кістяк і рушійну силу нації. Майже скрізь ключові позиції тримають у своїх руках члени партії. Партійні органи контролюють і керують промисловістю й сільським господарством. Вони чималою мірою відповідають за великі недоліки, їм же приписують і найбільшу долю заслуги за великі досягнення. Вони рапортують Москві про стан думок у країні і про економічні труднощі. Невідомо, наскільки точні їх звіти, бо недавнє рішення рекомендує не занадто довіряти місцевим партійним органам і доручає центральному комітетові досліджувати умови в сільських районах.

Чужоземна політика

Яке право голосу мають внутрішні партійні ради, коли справа йде про чужоземну

вікні стояла брунатна, розмальована жовто-гарячими смугами скриня, що в соняшному світлі, відбиваному від білої стіни, світилась, мов золота. На накривці видно було грубе блакитне та білдоблакитне мальовило якогось птаха з листом.

Едвард стояв, утупивши очі в комоду, коли Обальд ступив до кухні.

— Сусіде, озвався Едвард, — маленька пожежа примусила мене сюди завітати, але ця комода стала причиною, що я ще й досі тут.

Обальд вислухав, як обійшлося з пожежею, й сказав: »Мабуть, у цьому винна моя люлька, вона впала була в скриньку з дровами.« Але тут він нараз захвилювався й скрикнув: »Без тебе моя скриня згоріла! Як віддячусь, що ти врятував її?«

Едвард Нуір, що був достатньо молодий для хлоп'ячої цікавості, але недостатньо старий, щоб міг лукавити, відповів:

»Про винагороду можеш не говорити, але якщо хочеш, то покажи, що є в цій скрині.«

Як почув це Обальд, його обличчя нараз перефарбувалось, на ньому показався переляк, а на лобі виступило досі непомітне червоне ряботиння.

Едвард гукнув: »Лишімо це на інший раз, мої коні неспокійні«. З цим він кинувся до воза. Але встиг углядіти, як Обальд полегшено зідхнув.

Едвард розповідав про скриню. Розповів про неї батькові, що висловив здогад про якісь пам'ятні речі в ній; розповідав і сусідам, що зараз же запідозрили в ній цінні папери та гроші. Один дотепник заворожив навіть на кістках і, як тільки пізніше зустрів Обальда, що знов смалив до міста пішки, шануючи свою коняку, то зараз же запитав: »Обальде, що в твоїй скрині?«

політику, про це можна лише догадуватися.

Складається вражіння, що центральний комітет по-своєму освітлює советській публіці світову панораму через пресу й радіо, а тим часом практичні заходи советської дипломатії скеровують переважно Сталін і Молотов особисто. Можна лише

Московський Кремль уночі. Його попури стіни й вежі освітлені потужними ліхтарями.

робити здогади про те, чи існують різні напрями у вищих партійних радах і, як іноді припускають, чи є певний конфлікт між »співпрацівниками« і »ізоляціоністами« (з деякими провідними комуністами, що не мають жодного уявлення про чужоземні країни й чужоземну політику).

(Закінчення у наступному числі)

Обальд спинився й відповів: »Яке тобі до цього діло?« Той кинув на Обальда всезнайським поглядом і поїхав.

Обальд, що досі довіряв усім людям, тепер почепив на двері замок і забив цвяхами троє вікон.

Щораз рідше вирушав він до міста, а коли й треба було, то їхав на своїй старій шакапині і їхав швидко. Якось уранці впала коняка в степу й не встала. Ще рідше бачили тепер Обальда на вулиці.

Люди, що нарешті довідались від слюсаря про замок, щораз більше говорили про нього, кажучи: »Або Обальд скнара, або...« і похитували головами. Коли він показувався, йому гукали: »Обальде, ми колись уночі до тебе прийдемо, з'ясуємо справу.«

На це він не відповідав, але червонів і його ряботиння знов виступало. Потім казали:

»Хто знає, як він став рябим«, — і деякі розпитували його й насміхались.

Кілька парубків, що чули про цю історію, явилися уночі до його хати, зухвало постукали в вікно й загукали: »Давай гроші, в тебе їх досить!«

Але Обальд, що його ніхто ніколи не бачив розлюченим, крикнув їм їти геть. Голос його дзвенів перелякано, і хлопців це так підвеселило, що вони в один голос гукнули: »Обальде, ми тобі заспіваєм серенаду.«

Цей сільський звичай — співати новоодруженій парі — будив у молодих людей поряд з коханням романтичні переживання.

Хутко з'явилося усе, що було треба: кості, гребінці, цинові сковороди, один дзвоник від корови, одна скрипка. Опівночі коло Обальдової хати зчинився такий дикий галас, що вереск, таракотіння й лемент чути було на цілу мило.

Лише Обальд не чув нічого. Не підійшов він ні до дверей, ні до вікна. Це ще дужче роздратовало хлопців. Вони нічого тепер не хотіли, тільки грошей на »гурт«. Вони грюкали в двері й гукали: »Обальде! Дай два долари з твоєї скрині!« Але він не ворухнувся.

Два дні стояла мертва тиша біля Обальдової хати.

На третій день прийшов Едвард із сусідами й відбили двері.

Обальд лежав, одягнений, на своєму ліжку. Ні люди, ні оглядачі трупа не встановили причини смерті.

В його скриньці на листі, що стояла на вулиці за чверть милі від хати, знайшли листа, що лежав там уже три дні. На коверті були фінські марки. В листі прочитали:

»Коли ти одержиш цього листа, я буду вже на морі. Я прибуду якраз до твого міста. Я надішлю телеграму, щоб ти мене міг забрати. Ах, Обальде, — сім років ми ждали, і тепер короткий час до нашого побачення стає для мене занадто довгим.

Моя любов до тебе така ж — ні, більша, Обальде!

Христина.«

Тепер вони знали, що значили речі, знайдені в його скрині. Це були: люстерко, срібний ланцюжок, лянне полотно, матерія на жіночу сукню.

А. Р.

Сім веселих швабів

Боже Великий, що за постаті! Чи можна на ці пракомічні фігури на цій картині глянути без подиву й усмішки? Це — живе протиставлення славетній Роденовій групі громадян із Кале. Там п'ять героїв у трагічній позі. Тут сім чоловіка в такій поставі, що хоч-не-хоч викликає сміх.

Що з цими сімома? Що вони задумали і що повинні виразити? Це — сім швабів, класичні постаті німецького народного гумору, що їх тут німецький маляр Бруно Гольдшмітт чудово зобразив у модерному трактуванні. Не знечев'я містимо ми їх у нашому журналі.

Саме тепер вони святкують своєрідний ювілей — сторіччя смерті їх духовного батька, поета Людвіга Аврбахера, що, хоч і не він їх створив, але вдалою формою опису поширив їх серед народу, де вони живуть ще й тепер. Створив їх, як і мелодії німецьких народних пісень, сам народ. Але Аврбахер надав їм остаточної форми.

Щоб розуміти німців, треба глянути на них також крізь постаті їх народного гумору, в даному разі крізь оці постаті. У жодного іншого народу не було такої постаті з народного гумору, як славетний «німецький Міхель» — такого замріяного, незграбного, вайлуватого і в його цілості простого кремезного парубка, що довгий час був виразом народного характеру. За досвідом останніх дванадцятьох років ніхто вже більше не вважає, що цей Міхель існує як тип німця. Однак він таки існує. Штучно відтиснутий нацизмом на задній план, він тепер знов виступає в тій масі, в якій приведений бичем чужої динаміки до рівноваги німець отямився в своїй справжній натурі. У цих сімох швабах втілені в лагідно-іронічному зображенні особливі прикмети характеру одного німецького племені, що довгий час було під пануванням численних інших німецьких племен, — племені швабів.

Існують баварські й вюртемберзькі шваби, але в основі це одно плем'я й одна кров. У «сімох швабах» в лагідно-жартівливій формі дано їх відзеркалення. Історія цих сімох швабів, що походить з 15. століття, розповідає, що ці сім парубків зібрались убити якогось жакливого звіра — потвору, що жив в околицях Боденського озера, або так званого «Швабського моря». Щоб бути достатньо уоруженими проти цього звіра, замовили вони собі скувати списа, такого довгого й товстого, що мусили нести його всімох. Маючи на сімох одного списа, мусили вони триматися купи. У сповненому різних комічних пригод і переживань поході досягають вони нарешті Боденського озера.

Потворним тим звіром, як виявилось, був заєць. Але це не перешкодило сімом «ге-

роям» кинути списа і стрімголов тікати. Відтоді в німецькій приказці про таких «героїв» говориться «від зайця давати драла».

Розглядаючи сімох парубків поодиноці, бачимо на чолі їх «отамана»; його войовничий вигляд не може обманити, що він, як каже німецька приказка, більше має страху, ніж любови до батьківщини. За ним виглядає другий, що тримає готові впасти штани, щоб на всякий нещасний випадок, який може залюбки спіткати героя, бути одразу озброєним. З тим більшою пихатістю жестикулює третій з повним довір'ям, що найгірша небезпека впаде на когось із передніх. Жартівливий рубака поруч з отаманом служить розвідувачем; він сподівається побачити звіра й готовий у кожну мить показати п'яти. П'ятий і шостий біля списа в нестямі від дивовижного видовиська, що існує покищо лише в їх уяві. Найоригінальнішу постать являє собою опасистий маленький чоловік, озброєний скворідкою, ложкою й шпичкою на печеню, і це явно свідчить, що він відіграє роль квартирмайстра серед сімох і що їжу й питво він ставить вище над будь-які авантури й героїчні вчинки всього світу. Він носить ім'я «кнепфельшваб» — шваб-галушник, бо улюбленою стравою кожного справжнього шваба є „Knödel“, що швабською мовою зветься „Knöpfle“.

Так мандрують ці сім швабів по світі; добре задумані комічні образи хоробрости й вірности, порядности, любови до батьківщини й суворой рішучости шваба, що в найглибшому нутрі своєї істоти добродушний і недобррозичливий щодо будь-якого непотрібного й не корисного героїзму, як ніхто інший з німецьких племен.

Щоб посміятися з швабів, не спричинивши їм образи, немає нічого кращого, як вбачати в постатях цих сімох лицарів сумний образ великого еспанського лицаря Дон Кіхота, що насправді близький родич цих сімох швабів. Скільки є в світі симпатії до «сімох швабів» і скільки подібних комічних рис знаходять у них інші народи, про це найкраще свідчать факти, що «сім швабів» увійшли незмінно навіть у тюрські саги, а про любов до мандрівок швабів розповідають у пралісах Південної Америки, серед німців Північної Африки так само, як і на їх батьківщині. Хто їх докладно розгляне, зможе пізнати їх з деякими невеликими відмінами навіть серед народних постатей своєї батьківщини. А. Г.

ВІК ВИДАТНИХ ЛЮДЕЙ

Про те, чи досягають видатні люди глибокої старости, точних загальних відомостей немає, але деякі підсумки показують таку картину:

Філософ Кант та видатні поети Вілянд і Тік досягли 80 років. Стільки ж жив грецький мислитель Платон та французький письменник Шатобріан.

Німецький маляр Лука Кранах жив 81 рік, Лев Толстой — 82 р.; Гете, Бісмарк, Віктор Гюго і Вольтер по 83 р., Ньютон і Едісон по 84 р.; Момзен, фельдмаршал Гінденбург по 86 років; учений Павлов 87 р.; Мікель-Анджельо Буонаротті — 89 років, італійський маляр Тіціан — 99 років і т. ін.

Щождо українців, то вони жили в гірших умовах, порівняно з іншими народами. Очевидно, тому лише одиниці з видатних людей досягли старшого віку. Олена Пчілка — 81 р., Нечуй-Левицький — 80 р., Сково-

рода — 72 р.; Котляревський — 69 р.; Яворницький — 78 р.; Самокиша — 83 р.; Кобилянська — 76 р.; Микола Бурачек — 72 р.; О. Олесь — 65 р.; О. Кошпизь — 69 р.; Самійленко — 71 р.; Митрополит Андрій Шептицький — 80 р.; М. Грушевський — 68 р.; І. Франко — 59 р.; Драгоманов — 54 р.; Стефаник — 65 р.; В. Лепкий — 69 р.

Та більшість наших видатних людей умирали, не досягши й 50 років, наприклад, Шевченко, Грінченко й Коцюбинський досягли 47 років, Леся Українка — 41 р., Тесленко — 29 р.

Особливо короткий вік видатних українців був за советських часів. М. Хвильовий згубив собі життя на 40 році. Інші загинули ще в молодшому віці у розквіті сил.

Голуб

УСМІШКИ

Диригуючи в опері Вагнера, Тосканіні зауважив кислий вираз на лиці в іолончеліста. Зацікавлений, він заговорив до нього: — «Що вам не подобається? Може я?» — «Ні, не ви, пане Тосканіні». — «Вагнерівська опера?» — «Ні...»

— «Може ви не любите Кернеджи-Галу? (театр)».

— «Ні, не те...» — Що ж тоді? — скрикнув Тосканіні. — Чого ви киснете?»

— «Просто — я не терплю музики взагалі» — відповів іолончеліст.

У ідальні з'явився ревізор. «Тут написано, — сказав він завідувачеві, — що ви подаєте кролячу печеню. Чи в ній справді сама кролятина?»

— «Ні, пане, чесно кажучи, там є трохи конини».

— «Скільки ж конини?» — скрикнув ревізор.

— «Пів-на-пів, — відповів зляканий шеф, — один кролик на одного коня...»

На честь відвідин губернатора автомобільна фабрика точно за дві хвилини збудувала ціле авто. Газети багато кричали про цей рекорд. Через місяць хтось подзвонив телефоном на фабрику: «Чи правда, що я читав у газеті, ніби ви на честь губернатора змонтували авто за дві хвилини?» — «Найсправжніша правда...» — була відповідь. — «А грець би вас побрав! — скрикнув запитувач. — Значить я купив саме це авто...»

Багатий дядько помер і записав у заповіті: «... а моєму кожному небожеві — всі ті гроші, що він у мене позичив...»

Шестеро прийшли до лікаря, кажучи, що були в автомобільній катастрофі і тепер хочуть дізнатися, чи не мають часом внутрішніх пошкоджень.

— Треба зробити рентгенофотографію, — сказав лікар.

— Скільки ж коштує таке фото? — спитався один.

— П'ятдесят доларів...

Клієнти порадилися між собою, а тоді один спитав, чи не міг би лікар зфотографувати все товариство на одній картці.

Студент-театроман розбалакався з актором.

— Чи справді хотів Шекспір показати, що там «щось було» між Ромео й Джульєттою? — спитав студент.

— Не знаю, — сказав актор. — Але щоразу, коли я граю Ромео, то після вистави йду гуляти з Джульєттою

— Я дістав дозвіл від банку і тепер продаватиму смажену ковбасу в їхньому вестибюлі.

— Ов? Значить ти тепер розбагатів і позичиш мені сотку?

— На жаль, у контракті записано, що банк не торгуватиме ковбасою, а я не позичатиму нікому грошей...

— Скільки на вашу думку слів, — спитався автор у видавця, — має бути в новелі?

— Шістдесят тисяч, — озвався видавець.

— Гур-ра! — скрикнув радо письменник.

— Тоді виходить, що я вже написав майже півтори новелі.

Закохана жінка входить в екстазу; закоханий чоловік — у деталі...

Урядовий сват показує своєму клієнтові даму, що бажає вийти заміж. Молодик зашептав на вухо сватові: «Вона ж страшно говста, у неї жахливий ніс, волосся вилянило, рот без двох зубів а ноги криві...»

Під час вистави в театрі мама вирішила погодувати своє немовля. Але дитина вперто не хотіла цього.

— «Бери, — сказала мати загрозово. — Бери, бо віддам акторові...»

Лист доброго громадянина.

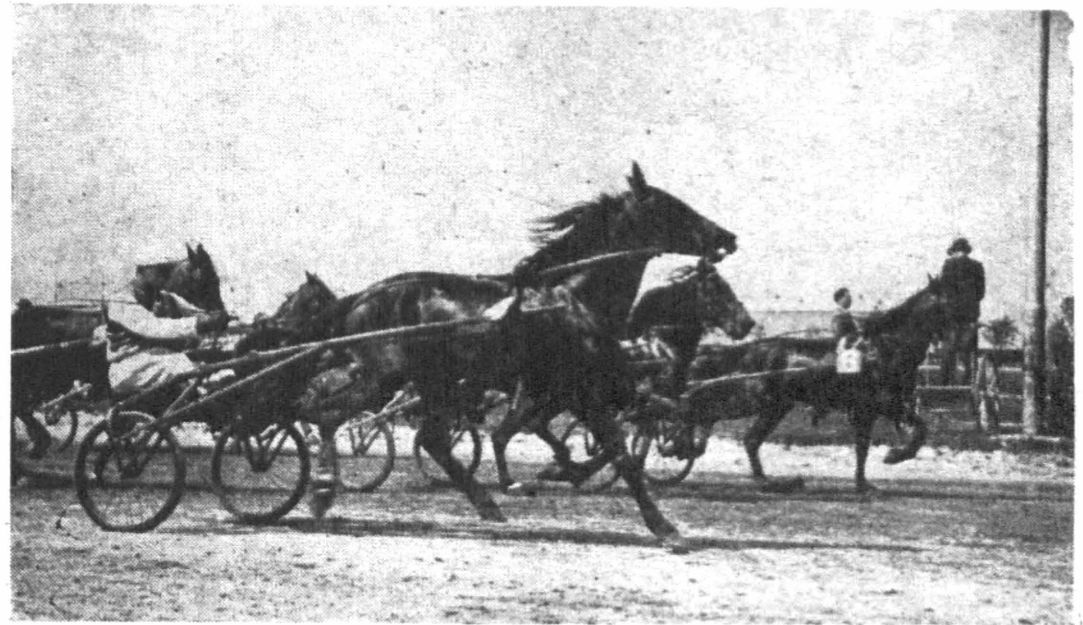
«До уряду Сполучених Штатів...»

Дорогий пане!

Дуже мені прикро, що я за останні місяці затримався з виплатою податку. Але, дяка Богові, тепер я маю змогу високо носити свою голову: разом з листом посилаю Вам чек на ті тисячі доларів, що я Вам винен. З пошаною

Біль Карнет.

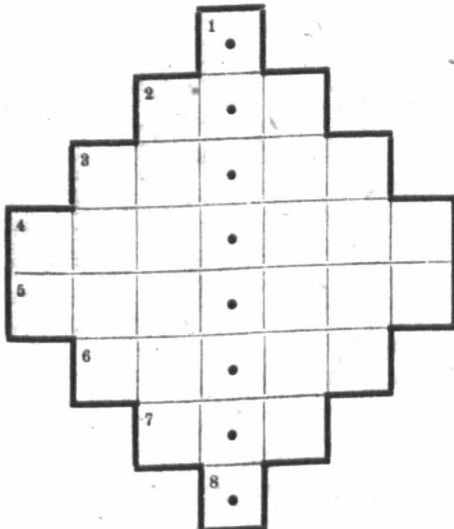
Р. С. Такий лист я вам пришлю, коли матиму гроші. Карнет.»

Цьогорічний сезон кінських перегонів почався у Мюнхен-Дагльфінг. Найвизначнішу премію — 30 тисяч німецьких марок здобув п'ятирічний рисак «Регенсбургер». На фото — старт перегонів. (Фото Д. Б.)

ЗАГАДКА-ФІГУРА № 1.

Розмістити в квадратах фігури літери слів. Значення слів: 1 — губний приголосний звук, 2 — частина обличчя, 3 — харчовий продукт з зерна, 4 — місто в Україні, 5 — український поет-футурист, 6 — швейцарська птиця, 7 — комаха, 8 — голосний звук.

Цілість, читана доземно від 1-8 (по крапках) дасть початкову букву імені і прізвище українського музики.

ВІКТОРИНА № 1.

Провірте, чи знаєте, що таке:

- Атол?** а) малий острів на Тихому океані, б) острів з коралевих рифів, що замикають озеро всередині, в) вулканічний острів?
- Олігархія?** а) влада одного, б) влада багатьох, в) влада кількох можновладців?
- Парвено?** а) багата особа, б) бідна особа, в) доробкевич?
- Пампа:** а) рослина північної Африки, б) бездеревні степи півд. Америки, в) рід пальми?
- Пленіпотент?** а) посол, б) політик, в) уповноважений?
- Чічероне?** а) учитель, б) провідник, в) класик літератури?
- Мутація?** а) мовчанка, б) зміна, в) математична дія?
- Магараджа?** а) індійський князь, б) румунське вино, в) перський церковний достойник?
- Ентомолог?** а) спеціаліст у світовій історії, б) знавець комах, в) епідемії?
- Хронометр?** а) інструмент, що передбачає погоду, б) що викриває вогонь на кораблі, в) точний годинник?
- Фалангіст?** а) член еспанської організації, б) член італійського таємного товариства, в) напрямок у мистецтві?
- Етнічний?** а) моральний, б) термін з науки про раси й народи, в) медичний?

13. **Макабричний?** а) один із тих, що хотіли викликати революцію в Росії у 19 ст., б) неприємно-страшний, в) іронічний?

14. **Атавізм?** а) спадкові духові й фізичні прикмети, б) безбожність, в) наука про атоми?

15. **Фернамбук?** а) король Єгипту, б) рід бамбука, в) бразилійське дерево?

Із поданих вище значень до кожного слова виберіть правильне. За кожен правильну розв'язку одержуєте 5 вічок (70 вічок — відмінно, 50 — добре, 35 — посередньо, 20 незадовільно). Розв'язка буде подана в наступному числі.

РОЗВ'ЯЗАННЯ КРОСВОРДУ № 3.

(див. № 9 журналу)

Поземно: макітра, заповіт, Ра, ар, нуто, сап, актор, репатріяція, крупна, ікс, янгол, Ле, плата, як, бор, сто, педант, Ребека, куб, ухо, ай, Ізіда, су, Крета, екло, фінік, контрамарка, Терра, оса, Аарон, По, аз, кентавр, кватиря.

Доземно: монокл, Катру, троп, Ра, Аа, праця, витяг, тарілка, каркас, репродуктор, стил, піст, кінотехніка, ре, (с)оя, бек, раб, СВУ, око, закуток, Пікасо, шукання, ір, зеро, Дома, сі, екран, Анапа, фраза, нарти, О(скар) В(айд), А(меріго) В(еспучі).

Руїни однієї з церков Києво-Печерської Лаври